

4 Οκτωβρίου 2017

Ο ανεμοδείκτης και η ιστορία του (Βασίλης Κωστόπουλος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Μπορούμε ανεπιφύλακτα να διατυπώσουμε την άποψη ότι οι ανεμοδείκτες είναι το πρώτο τεχνολογικό επίτευγμα του ανθρώπου στη παρατήρηση του καιρού που χρησιμοποιείται και σήμερα. Οι επόμενες τεχνολογίες όπως το βαρόμετρο ή θερμόμετρο εμφανίσθηκαν μετά από 15-16 αιώνες.

?? ?????? ?? Bob Dylan ?? ???????? **“Subterranean Homesick Blues”** που κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το Μάρτιο του 1965 μας λένε ότι:

«You don’t need a weather man

To know which way the wind blows».

???? ?? ???? ???? ?? ?????? ?? Dylan ?????? ??: **You only need a WEATHER VANE, ?????? ??????????? ????? ???? ??????????????**.

Πολύ πριν από την εξέλιξη της επιστήμης και της σύγχρονης τεχνολογίας για τη πρόγνωση του καιρού οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν αυτές τις αρχαϊκές αλλά καινοτόμες συσκευές για να προβλέψουν τον καιρό. Οι γεωργοί στην Αγγλία και στις ΗΠΑ βασίζονταν σε ανεμοδείκτες για να προγραμματίσουν τις εργασίες τους όπως σήμερα από τα δελτία καιρού. Στις δικές μας Μεσογειακές περιοχές γινόταν κάτι αντίστοιχο παρατηρώντας τα σημάδια της φύσης για τις αλλαγές του ανέμου. Πιθανό να έκαναν λάθος εκτιμήσεις, αλλά η συνεχής χρήση της πρωτόγονης αυτής συσκευής όλους αυτούς τους αιώνες, βοήθησε τις αγροτικές κοινωνίες στη διαχείριση της γεωργικής τους παραγωγής.

Απλή κατασκευή

Όλοι μας έχουμε αντικρύσει έναν ανεμοδείκτη είτε σε παιδικό παιχνίδι, είτε σε αεροδρόμια όπου τα έγχρωμα ανεμούρια μας δείχνουν διεύθυνση και ένταση του ανέμου, είτε πάνω από τις καμινάδες των τζακιών, είτε στη κορυφή εκκλησιών στη δυτική κυρίως Ευρώπη. Το απλό αυτό όργανο αποτελείται συνήθως από ένα ασύμμετρο σχηματικά αντικείμενο του οποίου το κέντρο βάρους είναι προσαρμοσμένο σε ένα κατακόρυφο άξονα γύρω από τον οποίο περιστρέφεται ελεύθερα. Η βάση του άξονα στηρίζει ένα σταυρό με τα 4 βασικά σημεία του ορίζοντα που προσανατολίζεται με μια πυξίδα στο σημείο εγκατάστασης του ανεμοδείκτη. Το απλό αυτό όργανο για πολλούς αιώνες και για εποχές που δεν είχε αναπτυχθεί η σύγχρονη μεθοδολογία πρόγνωσης του καιρού ή δεν υπήρχαν μετεωρολογικά όργανα, οι γεωργοί αλλά και άλλοι ενδιαφερόμενοι πολίτες σε πολλές χώρες παρακολουθούσαν τους ανεμοδείχτες για να προσδιορίσουν μια αλλαγή του καιρού και να προγραμματίσουν τις εργασίες τους.

Από την αρχαιότητα

Η αρχαιότερη αναφορά σε ανεμοδείκτη αφορά την αρχαία Αθήνα. Εκεί άλλωστε κατασκευάστηκε στη Ρωμαϊκή αγορά γύρω στο 48 π.χ. ο περίφημος Πύργος των Ανέμων ή Αέρηδες από τον αστρονόμο Ανδρόνικο που προήρχετο από την Κύρρο πόλη της βορείου Συρίας, πόλη που ιδρύθηκε περί το 300 π.χ. από Έλληνες αποίκους και κυρίως Μακεδόνες. Σύμφωνα με μαρτυρία του Ρωμαίου αρχιτέκτονα Vitruvius (Marcus Vitruvius Pollio) τον 1^ο αιώνα μ.Χ. ο Ανδρόνικος κόσμησε τη κορυφή του Πύργου των Ανέμων με ένα ανεμοδείκτη που είχε τη μορφή της θαλάσσιας θεότητας του Τρίτωνα, γιου του Ποσειδώνα και της Αμφιτρίτης, με σώμα ανθρώπινο που κατέληγε σε ουρά ψαριού που κρατούσε μια τράινα στο χέρι. Με την αλλαγή της διεύθυνσης του ανέμου, ο Τρίτωνας του Ανδρόνικου έδειχνε ποιος από τους οκτώ ανάγλυφους φτερωτούς άνεμους που κοσμούν τις 8 πλευρές των Αέρηδων επικρατούσε:

ΒΟΡΕΑΣ ένας άνδρας φυσάει τον παγωμένο βόρειο άνεμο μέσα από ένα μεγάλο κοχύλι

ΚΑΙΚΙΑΣ (Βόρειο Ανατολικός) ένας άνδρας ρίχνει ένα σακί από χαλαζόπετρες σε αυτούς που είναι από κάτω

ΑΠΕΛΙΟΤΗΣ (Ανατολικός) ένας νέος άνδρας φέρνει φρούτα και σιτηρά

ΕΥΡΟΣ (Νότιο Ανατολικός).ένας γέρος άνδρας με γενειάδα είναι τυλιγμένος με παλτό

ΝΟΤΟΣ ένας άνδρας φέρνει την βροχή, αδειάζει ένα δοχείο με νερό

ΛΙΨ (Νότιο Δυτικός).ένας άνδρας κρατάει την πρύμνη του καραβιού καθώς οδηγεί

ΖΕΦΥΡΟΣ (Δυτικός). ένας ημίγυμνος νέος σκορπίζει λουλούδια

ΣΚΙΡΩΝ (Βόρειο Δυτικός).όπου ένας άνδρας σκορπάει στάχτη από ένα χάλκινο δοχείο).

Αρχαιολογικά ευρήματα δείχνουν ότι αρκετοί Έλληνες και Ρωμαίοι (κυρίως γαιοκτήμονες), τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες διακοσμούσαν το σπίτι τους με ανεμοδείκτες από θεότητες του ανέμου. Άλλοι ανεμοδείκτες αναφέρονται στη Συρία και λίγο αργότερα στη Κωνσταντινούπολη. Οι Βίκινγκς χρησιμοποίησαν τον 9^ο αιώνα ένα άλλο σχήμα ανεμοδείκτη από μπρούτζο στα πλοία τους για να προβλέπουν τις αλλαγές του καιρού και παρόμοιοι βρίσκονται σήμερα στη Σουηδία και τη Νορβηγία.

[Συνεχίζεται]